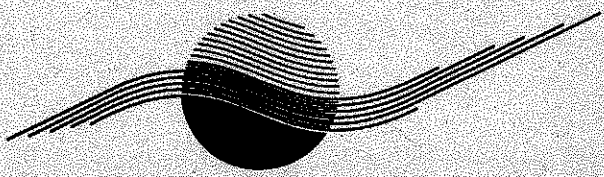

MAR 197

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 1997
(29. september - 3. oktober 1997)

Načrt in vabilo k sodelovanju

- Uvod
- Povzetek poročila o Tednu vseživljenjskega učenja 1996
- Načrt Tedna vseživljenjskega učenja 1997
- Kaj se bo dogajalo v Tednu vseživljenjskega učenja - odločate vi
- Srečanje z izvajalci Tedna vseživljenjskega učenja 1996 in 1997
- Vseživljenjskost učenja se uveljavlja
- Prijavnica

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije, Urednik: Peter Monetti

Uvod

Leto je naokrog in Novičkam znova prilagamo rumene strani, da bi vas opozorili na vseslovensko prireditev - Teden vseživljenjskega učenja, ki bo potekal od 29. septembra do 3. oktobra 1997 - in vas povabili k sodelovanju. Morda ste si komaj opomogli od udeležbe na Dnevih slovenskega izobraževanja, ali pa ste, tako kot mi, svoje strokovne in ustvarjalne moči prihranili za naš praznik, teden vseh, ki smo zavezani vseživljenjskemu učenju. Prepričani smo, da boste lanski izvajalci Tedna tokrat svoje dejavnosti zasnovali še z večjim žarom in vsekakor z več izkušnjami kakor lani. Prav tako verjamemo, da boste mnogi, ki ste lani le opazovali, zavzeto sodelovali in izrabili priložnost za predstavitev svojih dejavnosti. Obojim namenjamo na teh straneh kratek povzetek poročila o TVU-ju '96, prikaz načrta TVU-ja '97 in povabilo k sodelovanju skupaj s prijavnico. Strokovni pečat prilogi pa daje prispevek Vseživljenjsko učenje se uveljavlja, s podnaslovom Ali tudi v Sloveniji 'paradigmatični premik od izobraževanja k učenju'?

Toliko za začetek. V naslednjih mesecih se bodo naši stiki še okrepili, ko bomo s skupnimi močmi iskali učinkovite in usklajene načine nastopanja v najširši slovenski javnosti. Naj vam zaželimo pri organiziranju Tedna vseživljenjskega učenja 1997 veliko navdušenja, delovne radosti in uspehov, predvsem pa bogat odziv udeležencev!

Pa še to: v letošnjem Tednu vseživljenjskega učenja bomo prvič podelili priznanja ACS-ja za izjemne uspehe pri učenju in bogatitvi lastnega znanja ter za izjemne strokovne ali predstavitvene dosežke pri učenju in bogatitvi znanja drugih.

Pogoji in merila za podelitev priznanj bodo razvidni iz razpisa, ki bo objavljen v junijski izdaji Novičk, vas pa vabimo, da že zdaj razmišljate o tem, kateri posameznik, skupina ali organizacija v vašem okolju se tako odlikujejo po svoji predanosti vseživljenjskemu učenju, da bi jih želeli predlagati za nagrajence.

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

Povzetek poročila o Tednu vseživljenjskega učenja 1996

V Sloveniji smo leta 1996 prvič - po zgledu Velike Britanije in kot odziv na pobudo Evropske skupnosti o letu vseživljenjskega učenja - organizirali Teden vseživljenjskega učenja (v nadaljevanju TVU '96). Od 30. septembra pa do 5. oktobra so po vsej Sloveniji potekale različne prireditve in dejavnosti. V njih je poleg Andragoškega centra Slovenije kar 58 izvajalcev združilo svoja prizadevanja in dobro voljo, da bi tako opozorili nase in na možnosti za učenje in izobraževanje, ki obstajajo v naši državi in omogočajo uresničevanje slogana "Slovenija, učeča se dežela".

Kot načrtovano, smo s prireditvami TVU '96 delovali tako na državni kot tudi na krajevni ravni. Izvajalci na krajevni ravni so se na našo pobudo odzvali iz raznih

koncev Slovenije. Najbrž ne preseneča, da je bilo kar 42% izvajalcev (25 organizacij) iz ljubljanske regije, saj je tudi sicer na tem območju ponudba izobraževalnih možnosti največja. Sledijo mariborska regija s 7 izvajalci, celjska s 6, obalno-kraška s 5 ter kraško-notranjska in gorenjska regija s po 4 izvajalci. V koroški regiji so bili 3 izvajalci, severnoprimska, dolenska, posavska in pomurska regija pa so zastopane s po 1 izvajalcem.

Zanimiva je tudi razvrstitev izvajalcev po vrstah organizacij. Nekoliko presenetljivo so imele največji delež zasebne izobraževalne organizacije s 17 izvajalci, sledi jim 15 ljudskih univerz, pomembneje pa so sodelovale tudi občine in študijski krožki (brez krovne organizacije) s po 5 izvajalci. Med druge izvajalce smo uvrstili Center za poklicno izobraževanje, dve knjižnici, vrtec in Center Oxford. Po zastopanosti sledijo srednje šole in društva, univerzo je zastopala Študentska organizacija, sindikate ZSSS Območna organizacija Podravja, izobraževalne centre KOR-CIS, zbornice pa Služba za izobraževanje pri gospodarski zbornici Slovenije.

Prek 197 prireditev s 456 dogodki - od dejavnosti, kot so dnevi odprtih vrat, delavnice, izobraževalna srečanja, razstave, omizja, kulturne prireditve, literarni večeri, predstavitve študijskih krožkov, borz znanja, središč za samostojno učenje in drugih projektov za izobraževanje odraslih, pa do nastopov v državnih in lokalnih medijih - je zrcalilo raznoliko ponudbo izobraževalnih in učnih oblik, ki so na voljo odraslim. Prireditve na državni ravni so bile tesno prepletene s proslavitvijo pete obletnice delovanja Andragoškega centra, dogajanja na krajevni ravni pa so za izvajalce različnih možnosti učenja in izobraževanja pomenila priložnost, da promovirajo svoje dejavnosti in da v najširši javnosti sprostijo proces uveljavljanja zamisli o vseživljenjski učenju.

Razumljivo je, da so prevladovale prireditve, s katerimi so izvajalci predstavljali bodisi svoje programe bodisi programe drugih, ki jih tudi sami izvajajo ali pa so jih želeli predstaviti zainteresiranim - občanom, organizacijam, predstavnikom občine in drugim. Ob teh večidel predstavitenih dogodkih pa lahko posebej omenimo prireditve ali dogodke, ki so se od prvih razlikovali po tem, da so v njih sodelovali udeleženci prireditev. Teh je bilo seveda manj kot prvih, vendar pa so lahko zbudili enako veliko pozornost in so bili obiskovalcem privlačni. Tretjo skupino prireditev ali dogodkov pa sestavljajo tista dogajanja, ki so spremljala dejavnosti, ki smo jih želeli v TVU-ju predstaviti.

Čeravno lahko dogodke in prireditve TVU-ja prikažemo kot vrsto različnih dogodkov, ki so potekali v različnih krajih, so mnogi izvajalci in programi uspešno povezali dogodke v bolj celostne, zaokrožene celote, ki se jih je po podatkih iz anket udeležilo približno 10.000 oseb, seveda pa ta podatek ni popoln, ker zajema le slabo polovico izvajalcev. Iz anket tudi izhaja, da so bila mnenja javnosti pozitivna, da so bili obiskovalci navdušeni nad dogajanjem in da si jih želijo še več. Pozdravljajo zamisel, da bi Teden postal tradicionalen praznik vseh, ki sodelujejo v vseživljenjskem učenju in izobraževanju, predvsem pa so bili navdušeni nad možnostmi, da si pridobijo strokovne nasvete in pomoč pri sodelovanju v različnih izobraževalnih programih.

Omeniti moramo, da so bile med prireditvami tudi slovesnosti in podeljevanja priznanj, na katerih so sodelovali predstavniki državnih in občinskih političnih, družbenih in strokovnih organov in organizacij. Prav tako so pri izpeljavi TVU-ja '96 s številnimi objavami zelo intenzivno sodelovala tudi javna občila.

Na prvem slovenskem Tednu smo imeli tudi bogato mednarodno udeležbo, saj se je na naše povabilo odzvalo kar devet strokovnjakov iz tujine: Paul Belangér z Unescovega inštituta za izobraževanje, Danguole Beresnevičiene iz Litve, Sue Cara iz Velike Britanije, Anne Gitte Munck iz Danske, Maria Horvath, Marta Mihalyfi in Margittai Katalin iz Madžarske ter Silvije Pongrac in Ilija Lavrnja iz Hrvaške. Njihove ocene o naši izpeljavi Tedna so zelo ugodne.

Na podlagi opravljene analize, objavljene kot priloga informativnega biltena Novičke v decembru 1996, ter drugih podatkov in kazalnikov, med temi tudi naših opazovanj, ugotovljamo, da je prvi slovenski Teden vseživljenjskega učenja uspel.

Posebno pomembno se nam zdi, da so krajevne in občinske oblasti ponekod prireditve dobro sprejele in podpirale. Manj smo lahko zadovoljni s tem, da se na naše pobude za organizacijo Tedna nista uradno odzvala niti slovenska vlada niti minister za šolstvo in šport. Za nasprotno utež temu pa so nam lahko izrazi zadovoljstva in priznanja tistih, ki so Teden sprejeli kot svojo priložnost in ga zelo zavzeto izpeljali večeidel zunaj svojih službenih programov in obveznosti ter s svojo gmotno podporo. Navsezadnje smo lahko zadovoljni tudi zato, ker smo v zelo kratkem času pripravili in izpeljali program Tedna in se s tem uvrstili med prvih pet držav na svetu, ki so doslej izpeljale takšno ali podobno prireditev. Vse to nas krepi v prepričanju, da moramo prirejanje Tedna vseživljenjskega učenja nadaljevati. To mora postati naša vsakoletna prireditev, stalen projekt države Slovenije in naš praznik učenja. In tudi naš vodnik k uresničitvi gesla "Slovenija, učeča se dežela", s katerim nastopamo kot prvi na svetu.

Sklepne ugotovitve in drugi podatki nas spodbujajo, da ponudimo v razmislek in odločanje ustreznim dejavnikom in vodstvu Andragoškega centra Slovenije tele predloge:

Projekt naj se nadaljuje in naj postane vsesplošen slovenski projekt za promoviranje in razvijanje vseživljenjskega učenja. Za uspešno izpeljavo projekta pa bo v prihodnosti treba:

- Dobiti uradno podporo slovenske vlade, ki naj projekt opredeli kot projekt državnega pomena z ustrežno gmotno in organizacijsko podporo.
- Andragoški center Slovenije naj uvrsti projekt v svoj program dela za leto 1997 in zagotovi zanj ustrezne gmotne, organizacijske in kadrovske podlage.
- V projekt je treba čim bolj vključiti dejavnike na krajevni ravni, tako upravne organe kot tudi izvajalce, ki naj projekt sprejmejo kot možnost za pospeševanje učenja vseh ljudi na svojem območju ter za vpeljevanje koncepta in strategije vseživljenjskosti učenja.
- Pri nadaljnjem uresničevanju projekta uporabimo kot ustrežno podlago izkušnje iz leta 1996, kritična stališča in predloge iz opravljene ankete in sklepne ocene iz tega poročila.
- Že zdaj lahko ugotovimo, da je pri izpeljavi projekta v letu 1996 manjkalo zlasti podejivanje priznanj za dosežke pri učenju. Ta del projekta naj se izpelje že v letu 1997 in se tako uresniči želja, da postane Teden resničen slovenski praznik učenja.

- Še naprej naj se zagotovi intenzivna podpora javnih občil TVU-ja, pri tem pa naj se skuša doseči tudi to, da bi nekatera javna občila (zlasti radio, televizija) uvrstila v svoj program tudi informiranje in svetovanje o programih učenja in izobraževanja.
- Slovenski TVU naj se uvrsti v mednarodni projekt, ki ga (v programu Socrates) že načrtuje Velika Britanija kot dežela, ki je nosilka in začetnica TVU-ja tako v svoji državi kot tudi v mednarodnem prostoru. Pri tem naj se slovenski model TVU-ja uporabi kot primer za primerjavo in morebitno vplivanje na izpeljavo Tedna v drugih državah. S tem naj se za slovenski TVU pridobi tudi mednarodna finančna podpora.
- To poročilo naj se prevede v angleščino in se zagotovi njegovo predstavitev in uveljavitev tudi zunaj meja naše države.

Zavedamo se, da v prvem Tednu vseživljenjskega učenja v Sloveniji še ni bilo vse tako, kot bi želeli. Zato se lahko strinjamo z večino kritičnih ugotovitev, ki so nam jih sporočili izvajalci v odgovorih na naša vprašanja. Vsem, ki so pripomogli, da je TVU kljub pomanjkanju denarja in zelo kratkem času, ki smo ga imeli na voljo za organiziranje, kar uspel, se iskreno zahvaljujemo in pričakujemo, da bomo tudi v prihodnje sodelovali in da bomo ugotovljene pomanjkljivosti skupaj uspešno odpravili.

dr. Zoran Jelenc in mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

Načrt Tedna vseživljenjskega učenja 1997

Teden vseživljenjskega učenja 1997 (TVU '97) bo potekal v Sloveniji od **29. septembra do 3. oktobra 1997**. V tem času bo na državni in krajevni ravni veliko dogodkov in prireditev, katerih namen je predstaviti strategijo vseživljenjskega učenja. Teden smo prvič izpeljali lani in se tako uvrstili med šest dežel na svetu, ki organizirajo tovrstno prireditev. Poleg Velike Britanije, ki je izoblikovala temeljno zamisel Tedna učenja odraslih in jo bo letos uresničevala že šestič zapored, so to Avstralija, Flandrija, Južna Afrika in Švica. Tudi letos bomo v Andragoškem centru R Slovenije (ACS) spodbudili sodelovanje z ustreznimi strokovnimi, upravnimi in drugimi ustanovami in organizacijami v slovenskih krajih in na državni ravni.

Načrt TVU '97 temelji na lanskim zasnovi, obogateni s pridobljenimi izkušnjami, spoznanji, kritičnimi stališči in predlogi sodelujočih. Obsega pripravljalne dejavnosti, namenjene pregledu in analizi TVU-ja '96 ter pripravi letošnjega Tedna, dejavnosti v Tednu, ki bodo potekale na državni in krajevni ravni ter sklepne in vzporedne dejavnosti.

1. Pripravljalne dejavnosti

Omizje na temo Vseživljenjsko učenje - ključ za 21. stoletje, 20. marca 1997 v Cankarjevem domu; k sodelovanju so poleg vidnih osebnosti iz strokovnega, družbenega in političnega življenja vabljeni izvajalci TVU-ja '96, župani slovenskih občin, predstavniki javnih občil in drugi.

Srečanje z izvajalci TVU-ja '96, na katerem se bomo pogovorili o izkušnjah in spoznanjih pri organiziranju Tedna, predstavili izhodiščno zasnovo TVU-ja '97 ter jo na podlagi pobud, zamisli, kritičnih stališč in predlogov izvajalcev dodelali. Srečanje bo predvidoma 6. maja 1997 v Cankarjevem domu, in sicer v okviru prireditve Dnevi slovenskega izobraževanja.

Ponovno srečanje izvajalcev TVU-ja '97 dne 29.5.1997 v prostorih ACS-ja.

Razstava gradiva, ki je nastalo med TVU-jem '96; gradivo bo razstavljeno ob Omizju v Cankarjevem domu, nato pa v poslovnih prostorih ACS-ja

Informacija za javnost, navodila za organizacijo ter poziv k prijavi dejavnosti, ki bodo potekale na državni in krajevni ravni; objava v majski izdaji Novičk, rok zbiranja prijav je 15.8.1997.

Priprava koledarja prireditev; rok: 10.9.1997.

Priprava in razpošiljanje promocijskega gradiva na državni ravni (letaki, plakat); rok 10. 9. 1997.

Sprejetje sklepa o nagradah in priznanjih za učenje; že predlagano Svetu RS za izobraževanje odraslih.

Razpis natečaja za podelitev priznanj ACS-ja posameznikom in organizacijam; rok: maj 1997.

Sodelovanje javnih občil in zagotovitev njihove podpore pri promociji TVU-ja; rok: takoj.

Pridobitev podpore slovenske vlade z razglasitvijo TVU-ja za projekt državnega pomena; rok: takoj.

2. Dejavnosti v času Tedna vseživljenjskega učenja 1997

A) PRIREDITVE NA DRŽAVNI RAVNI

Tiskovna konferenca, na njej bomo predstavnike javnih občil seznanili z dejavnostmi TVU-ja '97 ter z vsebino in s časovno razvrstitvijo dogodkov, ki bodo sledili na državni ravni in v lokalnih skupnostih.

Slovesen začetek Tedna vseživljenjskega učenja s kulturnim sporedom in pogostitvijo povabljenih osebnosti iz strokovnega, upravnega in družbenega življenja.

Dan odprtih vrat ACS-ja s predstavitvijo njegove dejavnosti, projektov, izobraževalnih programov in sodobnih prijemov, prilagojenih izobraževanju odraslih.

Slavnostna podelitev priznanj ACS-ja posameznikom in organizacijam na državni ravni.

Svetovanje o možnostih učenja in izobraževanja v Sloveniji, pridobitev stalnega časa na Radiu Slovenija vse dni TVU-ja.

Omizje na TV Slovenija na temo Vseživljenjsko učenje - izziv za koga?

B) PRIREDITVE NA KRAJEVNI RAVNI

Po izkušnjah iz leta 1996 se bodo izvajalci na krajevni ravni odločali za organiziranje:

dogodkov in prireditev, s katerimi bodo predstavljali bodisi svoje programe/projekte bodisi programe/projekte drugih: dnevi odprtih vrat, razstave, skupne ali posamične predstavitve programov in projektov izvajalca, mesta ali lokalne skupnosti, predstavitve študijskih krožkov, borz znanja, središč za samostojno učenje in drugih projektov ACS-ja in podobno;

dogodkov in prireditev, na katerih bodo lahko sodelovali udeleženci: delavnice, praktično usposabljanje, testiranje ali preskušanje, organizirano svetovanje, pogovori v tujih jezikih, organizirane razprave, klubske sestanki, omizja, posveti in podobno;

dogodkov in prireditev, ki bodo spremljali temeljne dejavnosti TVU-ja: slovesni začetki TVU-ja, sprejemi, družabne prireditve, kulturne predstave, literarni večeri, predstavitve knjig in drugih publikacij, ureditev posebnih mest za strnjeno predstavitve TVU-ja (npr. blagovnice, knjižnice, muzeji, galerije ipd.), uvrstitev informacije o TVU-ju na seje občinske skupščine ali njenih organov, oddaje po lokalnem radiu, oddaje na lokalni televiziji, objave v lokalnem časopisu, tiskovne konference, podelitve priznanj posameznikom, skupinam, organizacijam, lokalni odprti telefoni za svetovanje in podobno.

3. Sklepne dejavnosti

Tudi letos bomo pripravili anketo o opravljenih dejavnostih, izkušnjah, vtisih, kritičnih stališčih, mnenjih in predlogih in jo septembra 1997 poslali vsem prijavljenim udeležencem TVU-ja '97.

Na podlagi tako zbranih povratnih informacij (rok 15.11.1997) bomo izdelali analizo in poročilo o TVU-ju '97, in to kot prilogo decembrske izdaje Novičk poslali vsem izvajalcem, javnim občilom, ustrezni strokovni in širši javnosti. Anketo bomo prevedli v angleščino in jo poslali na ustrezne naslove.

Zbrano promocijsko in drugo slikovno gradivo ter primere objav v javnih občilih bomo prikazali na razstavi TVU '97.

4. Vzporedne dejavnosti

Vzporedno s pripravljalnimi in sklepnimi dejavnostmi ter dejavnostmi v TVU '97 bodo potekali:

stiki ACS-ja z izvajalci - motiviranje, usklajevanje, obveščanje, svetovanje, obiskovanje prireditev TVU-ja (predvsem sodelavci ACS-ja, ki bodo pripravljali poročilo in analizo);

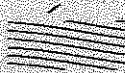
komunikacija z upravnimi organi - potrditev TVU-ja kot projekta državnega pomena, zagotovitev ustreznega načina financiranja dejavnosti na državni in krajevni ravni;

stiki z javnimi občili in zagotavljanje ustreznega obveščanja in poročanja na državni in krajevni ravni, po možnosti pa tudi zagotovitev sodelovanja radia in televizije pri obveščanju in svetovanju o programih učenja in izobraževanja v Tednu;

mednarodni odnosi - pridobitev mednarodnih finančnih sredstev za TVU '97, izmenjava poročil, načrtov, izkušenj z organizatorji v drugih deželah.

dr. Vida A. Mohorčič Špolar, direktorica ACS
dr. Zoran Jelenc, vodja projekta TVU

Kaj se bo dogajalo v Tednu vseživljenjskega učenja - odločate vi!

Vabilo k sodelovanju

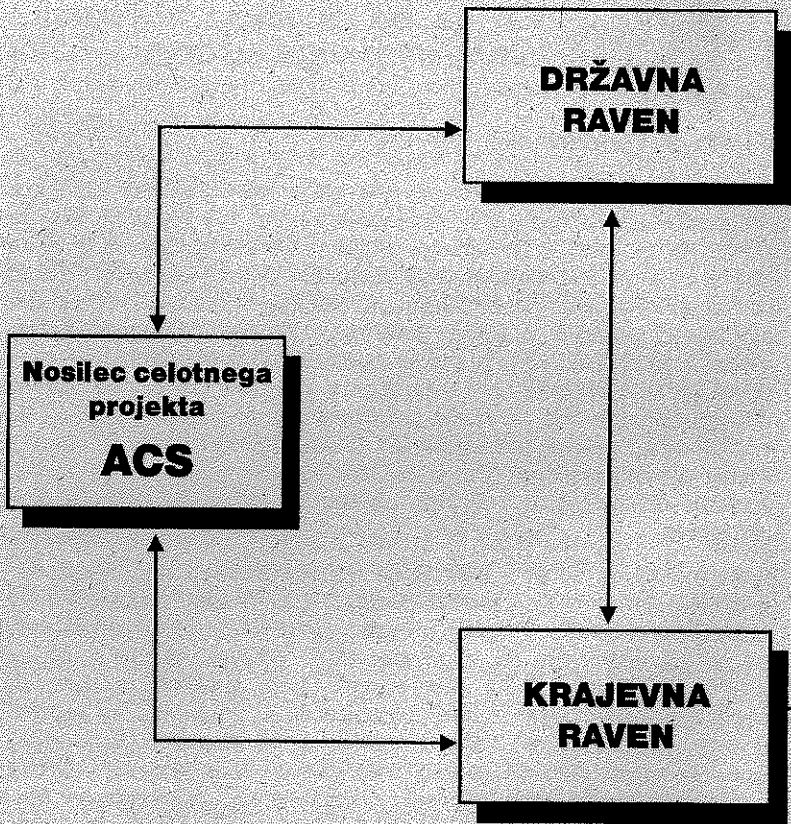
S prispevkom, s podobnim naslovom kot je tale, smo lani vabili nosilce izobraževalnih programov na krajevni ravni, naj sodelujejo na TVU-ju '96. Prvi preskus naših in vaših zamisli je za nami. Ugotavljamo, da je TVU '96 uspel in da si želimo vsakoletno, vse bolj živo in praznično prireditve. Letos bomo torej dejavnosti začeli še bolj zagnano, okrepljeni s svojimi ter z izkušnjami, pobudami, predlogi in zamislami drugih. Ena od njih se je porodila v glavah sodelavcev ACS-ja, ko smo skušali opredeliti splošni model TVU-ja. Pred vami je prikaz najustrežnejših organizacijskih povezav nosilcev/koordinatorjev in izvajalcev Tedna na državni in krajevni ravni. Naš namen pa ni teoretizirati, temveč opozoriti vse, ki boste sodelovali, na široke možnosti, ki se vam ponujajo na eni ali obeh ravneh organiziranja TVU-ja. Pri tem velja že lani poudarjeno načelo: Teden vseživljenjskega učenja naj bo izpeljan tako, da ga lahko občuti in v njem sodeluje čim več ljudi, ne glede na starost, izobrazbo in druge življenjske ter delovne okoliščine.

Iz načrta TVU-ja '97 so razvidni štiri sklopi dejavnosti: pripravljalne dejavnosti, dejavnosti v Tednu, sklepne in vzporedne dejavnosti. S tem prispevkom vas vabimo, da kot nosilci/koordinatorji in/ali kot izvajalci sodelujete v Tednu vseživljenjskega učenja, ki bo od 29. septembra do 3. oktobra 1997. Vabimo vas, da se ga udeležite z različnimi učnimi in izobraževalnimi dejavnostmi, ki so značilne za vaše okolje, in da v tem okolju opozorite posameznike, organizacije in skupnosti na možnosti vseživljenjskega učenja. K sodelovanju vabimo torej vse, ki se kakor koli ukvarjate z učenjem in izobraževanjem različnih skupin prebivalstva. Ponujamo vam priložnost, da vsi skupaj v Sloveniji predstavimo zamisel o vseživljenjski učenju in se zavemo, da je to najobetavnejša strategija za kakovostno življenje danes in v prihodnosti in celo pogoj za naše preživetje v tem čedalje zahtevnejšem svetu.

Če se boste odločili za sodelovanje - in prepričani smo, da bo takšnih še veliko več kot lani - vam ob tem vabilu prilagamo tudi PRIJAVNICO, da bi nas lahko obvestili o dejavnostih, ki jih boste izpeljali v svojem okolju. Napovedi vaših dogodkov in prireditev bomo upoštevali pri pripravi koledarja TVU-ja '97, zato vas prosimo, da prijavnico zares skrbno in natančno izpolnite. Vaš program prireditev bomo lahko upoštevali le, če ga bomo pravočasno prejeli, zato vas opozarjamo na skrajni rok za pošiljanje prijavnice, to je 15.8.1997.

MODEL ORGANIZA

Opomba:

Prikazana je zamisel, kako naj bi TVU organizacijsko optimalno deloval v prihodnosti. Nosilci/koordinatorji so lahko hkrati tudi izvajalci. Nosilci/koordinatorji na državni ravni se povezujejo z nosilci/koordinatorji na krajevni ravni in nasprotno.

CIJE TVU

Nosilci/koordinatorji

- vlada
- ministristva
- strokovne organizacije
- univerzi
- sindikati
- zbornice
- združenja

Izvajalci

- ACS
- ZLUS
- CPI
- RZZ
- QZ
- ZŠ
- druge organizacije in združenja

Nosilci/koordinatorji

- občine
- območne enote ZZ
- zbornice
- združenja
- območne enote ZŠ

Izvajalci

- ljudske univerze	- knjižnice
- zasebne organizacije	- društva
- osnovne in srednje šole	- uradi, agencije
- izobraževalni centri	- sindikalne organizacije
- fakultete	- študijski krožki
- visoke šole	
- predšolske ustanove	

Letošnji obrazec za prijavo je obsežnejši od lanskega, saj želimo pripraviti karseda pregleden in zanesljiv koledar. Dogodke in prireditve smo po metodologiji, ki smo jo uporabili pri pripravi poročila in analize TVU-ja '96, razvrstili v tri skupine:

- dogodki in prireditve, namenjene predstavitev lastnih ali drugih programov/projektov,
- dogodki in prireditve, ki omogočajo aktivno sodelovanje udeležencev,
- dogodki in prireditve, ki bodo spremljali temeljne dejavnosti TVU-ja.

Pri vseh nas zanimajo datum, ura in kraj izpeljave, če pa boste kak dogodek (npr. praktično usposabljanje) izpeljali večkrat na dan in/ali na teden, vpišite še skupno število izpeljav. Nadalje nas zanima, ali se boste povezovali z drugimi izvajalci ali nosilci/koordinatorji v svoji ali v drugi skupnosti. Prosimo vas tudi za podatke o načrtovanih oblikah sodelovanja z javnimi občili.

Predstavitveno gradivo je pomembno sredstvo za uveljavljanje TVU-ja v najširši javnosti, zato vas bomo tudi letos oskrbeli s skupnimi letaki, plakati in seveda programi prireditev. Da bi lahko presodili naklado omenjenega gradiva, vas prosimo za oceno vaših potreb, hkrati pa poizvedujemo po tem, ali boste pripravili tudi svoje predstavitveno gradivo, in katero. Vaša ocena vsote denarja, ki ga boste porabili za uresničitev svojih zamisli, nam bo pomagala stroškovno opredeliti celoten projekt in nam rabila kot utemeljitev v naših pogovorih za pridobitev podpore slovenske vlade.

Morda smo vam letos zares naprtli nekoliko več dela ob prijavljanju vaših programov, toda prepričani smo, da bodo take napovedi boljša podatkovna podlaga za vsa naša nadaljnja prizadevanja. Da bo konec leta slika zaokrožena, vam bomo tudi letos poslali anketo in vas prosili za pregled uresničenih dogodkov in prireditev. Že zdaj vas prosimo za čim večji odziv.

Če pa menite, da letos ne morete sodelovati v programu Tedna vseživljenjskega učenja in dati podatkov o prireditvah, vas vseeno vabimo, da se nekako pridružite dejavnostim TVU-ja. Tudi s tem boste pripomogli k razvijanju in vpeljevanju zamisli o vseživljenjskem učenju v Sloveniji in soustvarjali možnosti za njegovo uspešno včlenjevanje v naše življenje, tako letos kot tudi v prihodnjih letih. S tem boste pripomogli k boljšim možnostim za vašo osebno rast in tudi za bolj kakovostno in uspešnejše življenje, za razvoj vašega kraja in tudi vse naše družbe.

V upanju, da smo vas s tem pisanjem spodbudili k sodelovanju v letošnjem Tednu vseživljenjskega učenja in da boste z navdušenjem sprejeli to priložnost, vas lepo pozdravljamo.

Andragoški center Slovenije
dr. Vida A. Mohorčič Špolar, direktorica

Srečanja z izvajalci Tedna vseživljenjskega učenja 1996 in 1997

V okviru pripravljanih dejavnosti TVU-ja '97 je bilo 6. maja 1997 v Cankarjevem domu, in sicer v sklopu prireditve Dnevi slovenskega izobraževanja, organizirano srečanje lanskih izvajalcev Tedna in vseh, ki jih prireditelj zanima in bi želeli v njej sodelovati. Srečanja se je udeležilo 25 predstavnikov 21 ustanov. Od teh jih je 19 sodelovalo že lani, prav vsi pa so izrazili pripravljenost, da v dejavnostih Tedna sodelujejo letos.

Srečanje je vodila direktorica ACS-ja, dr. Vida A. Mohorčič Špolar; predstavila je tudi novost letošnje prireditve, podelitev priznanj ACS-ja za izjemne uspehe pri učenju in bogatitvi lastnega znanja ter za izjemne strokovne ali predstavitvene dosežke pri učenju in bogatitvi znanja drugih. Vodja projekta dr. Zoran Jelenc je povzel analizo in spoznanja TVU-ja '96, mag. Zvonka Pangerc Pahernik pa je predstavila načrt TVU-ja '97. Udeleženci so bili povabljeni k razpravi, vendar se ta ni razvila in ni dala izhodišč za dopolnitev načrta, temveč je pokazala, da je javnost še zmeraj premalo obveščena o prireditvi, njenem poslanstvu in možnostih sodelovanja v njej.

Menimo, da je bilo naše povabilo na srečanje in k izmenjavi mnenj, objavljeno v aprilski izdaji Novičk, premalo opazno in da je izzvenelo v vrvežu prvomajskih praznikov. Prav tako ugotavljamo, da Dnevi slovenskega izobraževanja niso primerna priložnost za tovrstna, problemsko zasnovana srečanja, ker poteka sočasno preveč raznolikih dejavnosti. Zato bomo 29. maja ob 11. uri v prostorih ACS-ja srečanje ponovili ter z enakimi tremi uvodnimi prispevki potencialne izvajalce spodbudili, da vendarle prispevajo svoja mnenja, želje in potrebe. Trdno smo namreč prepričani, da bo TVU '97 resničen praznik vseživljenjskega učenja le, če bodo od 29.9. do 3.10. 1997 zaživela in nase opozarjala okolja, kjer to učenje poteka.

Medtem ko boste prebirali majske Novičke, bo tudi napovedano srečanje že za nami. Kljub temu so še vnaprej dobrodošle vse vaše nadaljnje pobude in zamisli. Oglasite se!

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

Vseživljenjskost učenja se uveljavlja

Ali tudi v Sloveniji 'paradigmatični premik od izobraževanja k učenju'?

Za nami je Evropsko leto vseživljenjskosti učenja, leto, ki ga je Evropska zveza posebej posvetila učenju. In ga je tudi izpeljala. V večini držav - le redke so, ki se na pobudo niso odzvale - so potekale številne in različne prireditve, da bi se tako Evropejci, ljudje in odgovorna politična telesa, bolj zavedeli, kako pomemben je koncept vseživljenjskosti učenja, ter spoznali vlogo izobraževanja in usposabljanja na vseh ravneh - evropski, nacionalni, regionalni in lokalni - za uspešnejši razvoj, boljše delo,

bolj kakovostno življenje, že danes in seveda še bolj v prihodnosti. Žal se je slovenska uradna (vladna) politika na ta poziv slabo odzvala. Z izjemo Tedna vseživljenjskega učenja, ki smo ga organizirali brez vladne pomoči in podpore (tako moralne kot tudi gmotne), lahko med državne dogodke v podporo strategiji vseživljenjskega učenja štejeemo le elitno prirediteljsko Forum, ki jo je bilo na Bledu pripravilo Ministrstvo za znanost in tehnologijo in jo je s svojo udeležbo povzdignil g. Jacques Delors, vodja Unescovega projekta o staranju izobraževanja in učenja v svetu (poročilo o delu njegove strokovne komisije je bilo objavljeno v knjigi in je bilo sorazmerno hitro prevedeno v slovenski jezik; poznamo ga pod naslovom Učenje: skriti zaklad). Razvoj gre nezadržno naprej in seveda tudi nas ne bo obšel - če si to želimo ali ne, če to začutimo prej ali kasneje, vsi ali le nekateri. Letos sicer ni več Evropskega leta vseživljenjskega učenja, so pa drugi dogodki, ki se navezujejo nanj ter potrjujejo pravilnost izbire koncepta in strategije vseživljenjskega učenja in utrjujejo vseživljenjskost učenja kot vodilno načelo vsega izobraževanja in učenja in kot temeljno družbenorazvojno strategijo za prihodnje obdobje kot 'obdobje učenja' in za 21. stoletje, kot 'stoletje učenja'. Za pomembnejši letošnji svetovni dogodek lahko označimo Peto Unescovo konferenco o izobraževanju odraslih, ki bo v začetku julija v Hamburgu, saj ima jasen cilj: pospešitev učenja. To zgovorno kaže tudi naslov konference: Učenje odraslih - ključ za 21. stoletje.

Posebno vrednost za uveljavljanje strategije vseživljenjskega učenja in sploh za spodbujanje učenja ljudi, s tem pa tudi za širjenje vseh vrst znanja ima Teden vseživljenjskega učenja. Pri tem v Sloveniji ne zaostajamo za drugimi v svetu. Nasprotno, med prvimi smo. Dobro sledimo Veliki Britaniji, ki je s svojo zasnovo in že petletnimi izkušnjami zgled vsem, ki jih je zamisel ogrela. Lani smo bili med šestimi državami v svetu, ki so izpeljale Teden vseživljenjskega učenja. Šele letos naj bi sledile tem prvim lastovkam tudi tako velike in razvite države, kakršni sta Nemčija in Francija. A njim je to veliko lažje narediti kakor nam, saj so se povezale v skupni projekt, ki ga financira Evropska zveza (v programu Socrates). Žal nam preprečujejo sodelovanje v tem projektu formalne ovire - nismo člani Evropske zveze.

V Sloveniji so razmere takšne, da se moramo resnično trdo in vztrajno bojevati za sprejetje strategije vseživljenjskega učenja. In ta bitka ne poteka le v politiki ali med strokovnjaki in politiki, temveč med andragogi in nekaterimi pedagogi. Slišimo očitke (razprava dr. Janka Muršaka in dr. Zdenka Kodolje na seji Nacionalnega kurikularnega sveta v Portorožu, dne 25. marca 1997), da smo zagrešili napako pri prevajanju strokovnih izrazov in da bi morali namesto izraza 'vseživljenjsko učenje' uporabljati pojem 'vseživljenjsko izobraževanje'; sploh pa - to trdi dr. Muršak - da lahko govorimo o učenju le pri otroku do tretjega leta starosti, kasneje pa da gre za izobraževanje. Ker je šlo za javno razpravo, ki je povzročila zavrnitev dokumenta Izhodišča za kurikularno prenovu izobraževanja odraslih in oblikovanje programov za izobraževanje odraslih (pripravila ga je z vso resnostjo in temeljitostjo Področna kurikularna komisija za izobraževanje odraslih), moram na te očitke opozoriti tudi na tem mestu (seveda pa bomo temeljitejšo strokovno razpravo o tej temi imeli drugje). Pojem vseživljenjsko učenje se je v svetu že toliko uveljavil, da ga ni treba več braniti. Vseeno pa ga tu pa tam še moramo pojasnjevati.

Problem, ki ga odpirajo pedagogi, ni terminološko, temveč konceptualno vprašanje. Angleški 'lifelong education' izražamo v slovenščini z 'vseživljenjsko izobraževanje'

(education = izobraževanje), 'lifelong learning' pa z 'vseživljenjsko učenje' (learning = učenje). Ni jasno, kaj je mogoče očitati temu prevodu.

Za naše kritike je lahko učenje bodisi le del izobraževanja (podrejeno poučevanju kot prevladujoči obliki izobraževanja), bodisi (če se pojavlja zunaj izobraževanja) le pojem, ki označuje neko manj načrtno in manj formalizirano, torej le priložnostno dejavnost (kot jo označuje pedagoško priznani izraz 'neintencionalno' ali 'funkcionalno' učenje). Nedvomno izhajajo takšna pojmovanja iz pedagoške prakse, za katero je značilno (ne glede na nekatera lepa pedagoška načela), da ne zaupa učenčevi zmožnosti za avtonomno učenje in vidi možnost učenja (izobraževanja) le v strogo strukturirani in nadzorovani obliki pod učiteljivim vodstvom, to pa je poučevanje.

Nedvomno je na 'učenje' kot izobraževanju enakovredno ali celo izobraževanju nadrejeno dejavnost opozorila predvsem andragogika. Je logična posledica spoznanj o nezadostnosti šolskega izobraževanja (in pouka) in o njegovi očitni neuspešnosti (glej npr. Unescovo študijo *Learning to be*, znano kot poročilo Faureove komisije, ki je raziskovala vzroke svetovne krize izobraževanja ter iskala izhode iz nje) in spoznanje o zmožnosti odraslih (in tudi otrok), da se samostojno učijo (glej raziskovalne ugotovitve A. Tougha o učnih projektih odraslih). Oboje se je zgodilo v začetku sedemdesetih let (1971, 1972). Opozorila na širše možnosti in domet učenja v primerjavi z izobraževanjem so sprožile raziskave (npr. W. Ziegler 1977) o ustreznosti sistemske ureditve in politike vzgoje in izobraževanja, ki tako neupravičeno pripisuje vodilno vlogo izobraževanju pred učenjem. To je lepo izrazil Alan Thomas z ugotovitvijo, da je "izobraževanje skupinski in javni odgovor na dejstvo, da se posamezniki učijo" (1975: 7), in da je izobraževanje v resnici le ena od mogočih tehnologij učenja. Sedemdeseta leta so tudi čas, ko se (Husen 1971) pojavi pojem 'žučeca se družba' (learning society), iz katerega so izšle številne njegove različice (učeca se skupnost, mesto, organizacija, univerza itn.).

Takšna razmišljanja in spoznanja so se potrdila na konferenci ministrov držav OECD-ja v Parizu, 16. in 17.1.1996, z ugotovitvijo, da zaznavamo v zdajšnjem času *'paradigmatični premik od izobraževanja k učenju'* (podčrtal Z.J.) in da se ta dogaja z uveljavljanjem vseživljenjskosti učenja; na to opozarja Guenther Dohmen v svoji knjižici *Lifelong Learning: Guidelines for a Modern Education Policy* (izdalo nemško Zvezno ministrstvo za izobraževanje, znanost, raziskovanje in tehnologijo, Bonn, 1996, str. 25, citirajoč gradivo OECD-ja - *Izobraževanje za vse*). Bolj ko gremo v preteklost (vse do leta 1929, ko je Anglež B. Yeaxlee prvič objavil pojem 'lifelong education'), bolj prevladuje pojem vseživljenjsko izobraževanje, in nasprotno, bolj ko se bližamo zdajšnjemu času, bolj prevladuje pojem vseživljenjsko učenje ('lifelong learning'), vseživljenjsko izobraževanje pa se uporablja le v določenem ožjem pomenu. Vmes so pojma pogosto uporabljali kot sopomenki in ju zamenjevali; P. Jarvis v svojem mednarodnem slovarju za izobraževanje odraslih (Jarvis 1990:198) opozarja, da gre pri tem za nenatančno rabo, in s tem izraža stališče, da se pojma razlikujeta.

Problem je očitno v tem, kako opredeljujmo izobraževanje in učenje. Pregled pomembnejših domačih in tujih virov (npr. Pastuović 1985, Požarnik 1987, Brundage 1980, Jarvis 1990, Dohmen 1996 itn.) nam pokaže, da je razlikovalnih znamenj več. *Izobraževanje* je praviloma proces, ki ga organizira nekdo (družba, socialne okoliščine) za učenca in zunaj njega, temelji na poučevanju oz. načrtni dejavnosti za prenašanje znanja, je organizirano, namembno, praviloma uradno, je strukturiran, predmetno

usmerjen, nadzorovan proces, v katerem pridobivamo predvsem znanje, poteka med učiteljem in učencem; pri *učenju* pa je praviloma poudarek na človekovi lastni dejavnosti (notranje pobude in potrebe), njegov kontekst je širši (antropološki), pričujoče je povsod, ne le v institucionaliziranih oblikah, izrablja vse možnosti, okoliščine in priložnosti, traja vse življenje in je del življenja, poleg pridobivanja znanja je njegov pomemben poudarek na razvijanju spretnosti, v njem se prepletajo in povezujejo vse vsebine (ne razčlenjene po predmetih), poteka prožno, večidel nedirektivno, vodi ga posameznik sam, lahko pa zajame tudi številne druge ljudi (ne le profesionalne učitelje), bolj kakor izobraževanje temelji na lastni pripravljenosti učenca za učenje in na njegovi prostovoljni dejavnosti. Če poskusimo povzeti bistvene razlike, potem so razlikovalna znamenja zlasti: pouk in poučevanje v primerjavi s samostojnim učenjem; namesto "spreminjajo me" (ali poučujejo me) gre za "spreminjam se" (učim se) - od tod pa izvirajo razlike v načinu izpeljave in organiziranosti, umeščenosti v življenjski kontekst in smeri, od koder izvirajo pobude in nadzor.

Ker se tudi pedagogi pojmu učenje ne morejo povsem ogniti, čeravno ga očitno ne potrebujejo kot predmet pedagoškega obravnavanja, se mu radi ognejo, češ da sodi v znanstveno področje psihologije. A tudi tu so se strokovni pogledi v zadnjih desetletjih pomembno spremenili. Učenje je seveda tesno povezano s človekovo osebnostno in drugo rastjo, vendar pa sodobna psihološka in andragoška spoznanja zavračajo le mehanicistične in behavioristične razlage tega pojava (učenje kot spontan proces ali le kot odziv na zunanje dražljaje), ki so prevladovali v preteklosti in opozarjajo na človekovo aktivno vlogo pri tem. Gre za proces preoblikovanja izkušenj v znanje, spretnosti in stališča ali proces relativno trajnega spreminjanja posameznika na podlagi izkušenj (Marentič-Požarnik 1987, Jarvis 1990.); to je transformirajoč proces, s katerim spreminjamo, obnovljamo, prerazvrščamo, dopolnjujemo poprejšnje znanje, a z njim tudi radikalno spreminjamo naše že oblikovane strukture in strategije (Brundage 1980) in proces priprave na nove situacije, ki ni le adaptiven, temveč inovativen in je v njem človek dejaven (Botkin 1979; v: Marentič-Požarnik 1987). Za takšno učenje so značilni: dejavnost subjekta, prepletanje zunanjih vplivov z notranjo organiziranostjo subjekta, udeležnost in povezanost kognitivnih, izkušenskih in afektivnih razsežnosti človekovega delovanja v procesih učenja. Andragoška spoznanja opozarjajo na možnosti aktivnega strukturiranja informacij iz okolja bodisi s človekovo lastno dejavnostjo (učni projekt) bodisi z ustreznim strukturiranjem okolja za namene človekovega učenja (učeača se družba, skupnost, organizacija itn.).

Kaže tudi opozoriti, da je razvoj drugačnega pojmovanja učenja in pojmovnih razmerij ter razmejitev med izobraževanjem in učenjem, pri čemer dobiva učenje večji poudarek in vlogo v primerjavi s preteklostjo, tudi posledica razvoja učne in izobraževalne tehnologije (avdio, video, računalnik, CD-rom itn.). Ta je podlaga za razvoj samostojnega ali človeku bolj dostopnega učenja (open learning!), učenja, ki je razbremenjeno togih krajevnih, časovnih in administrativnih shem, kjer pouk nadomeščajo navedena sredstva, učitelja pa mentorji in inštruktorji.

Poleg tega da v svojih razmišljanjih ne uporabljajo spoznanj iz andragoške literature in literature, ki se ne omejuje le na vzgojo in izobraževanje otrok in predvsem šolsko izobraževanje, so naši kritiki spregledali tudi to, da na uporabo pojma 'izobraževanje' in 'učenje' močno vplivajo kulturne in zgodovinske okoliščine in tradicije v posameznih državah ter na njihovih kulturnih in jezikovnih območjih. Tako npr. Nemci imajo ustrezen izraz za vseživljenjsko učenje ('lebenslanges Lernen'), ki je novejši kot njihov ne

najustreznejši izraz za vseživljenjsko izobraževanje (izraz 'staendige Weiterbildung' označuje le dejavnost izobraževanja odraslih); to pomeni, da izraz vseživljenjsko povezujele predvsem ali le z učenjem. Francoski približek izrazu za vseživljenjsko učenje je permanentno izobraževanje ('education permanente'), sicer pa imajo Francozi zelo pomarkljivo izrazje za učenje (izraza 'apprentissage' ali 'formation' ga ne moreta ustrezno nadomestiti), in tudi za samostojnega učenja sploh nimajo svojega uveljavljenega izraza; podobno je pri vseh narodih z romanskega govornega območja. Najbogatejše besedišče, ki označuje pojem 'učenje' in njegovo uporabo, imajo na angleškem jezikovnem območju, kjer je izraz 'learning' med najpogosteje uporabljanimi na edukacijskem področju in se pojavlja v številnih različicah, kakor npr. lifelong learning, adult learning, autonomous learning, independent learning, experiential learning, intentional learning, incidental learning, self-directed learning, self-paced learning, open learning, superlearning, accelerated learning, global learning, ter learning project, learning programme, learning habit, learner itn.; v tem se seveda zrcali tudi pomen, ki ga ima učenje na tem govornem in kulturnem območju.

V današnjem času, ki ga pomembno označuje globalizacija, je pričakovati, da se bodo nekatera pojmovanja širila tudi prek državnih in jezikovnih meja in prek določenih zgodovinskih in kulturnih tradicij. Na tej podlagi je realno pričakovati tudi uveljavljanje pojma in izraza 'učenje' na območjih, kjer je bila njegova uporaba omejena.

V Sloveniji bolj pripadamo tistim državam in jezikovnim območjem, kjer je učenje izrazito podrejeno izobraževanju in šolanju, to pa je bržkone posledica naše prevladujoče pedagoško-didaktične in šolsko-institucionalne kulture; učenec je pri nas otrok, in za označevanje odraslega, ki se uči, sploh ne uporabljamo te besede (v nasprotju z angleškim 'learner', ki označuje osebo, ki si sama organizira učenje, in je praviloma odrasla); ta tradicija določa učenje kot izrazito zasebno ali podrejeno zadevo, kot del pouka ali izobraževanja ali pa usposabljanje v neki praktični dejavnosti (uk, praktična vadba, npr. učenje glasbenega instrumenta itn.). Tej tradiciji se očitno povsem podrejšo nekateri naši pedagogi, to pa vpliva na njihova stališča do učenja in tako tudi do vseživljenjskega učenja. Očitno je, da izrazi učenje povzročajo v naši kulturi, poleg tega da ga ne sprejemamo v vsej njegovi širini, tudi nek nerazumljivi odpor. Ali se v tem odporu skrivajo naše neugodne izkušnje iz časa začetnega izobraževanja (šolanja); izkušnje, ki so povezane z učenjem kot obveznostjo, prisilo, z neujam neprijetnim; nečim, kar ne prihaja spontano od nas, temveč nam je vsiljeno od zunaj (učitelj, starši, vzgojitelji, šolski urnik itn.); nečim, za kar smo lahko kaznovani (ne ravno s palico, kakor nekoč, ampak s črno piko, "cvekom", "šponom", itn., če uporabim nekaj sočnih šolskih izrazov, iz česar sledijo prepovedi in takšne ali drugačne kazni). Z našimi izkušnjami učenje je redko povezano kaj veselega ali prijetnega. Učenje ni zabava, je resno delo; šola ni kraj igre, temveč dela. Učenje je napor; če ni tako, ni kaj prida vredno. Takšno je, približno, naše zavedenje, takšna je izkušnja z učenjem. Ni čudno, da nas ob tej besedi strese.

To je seveda slabo izhodišče za dojemanje izraza vseživljenjsko učenje. Tuj nam je, morda celo neprijeten. Zdi se mi, da ga sprejemamo z zadržkom, nelagodnostjo. Ob tem mi zmeraj pride na misel naslov članka, s katerim je nadzrila časnikarka prispevek, v katerem sva se pogovarjala o uspehu projekta Teden vseživljenjskega učenja v letu 1996; v njem sva ugotavljala, kaj vse se ljudje učijo in da lahko ob učenju začutijo tudi veselje; prispevek je bil objavljen z naslovom: "Učenje ni nobena tragedija"; kakor da to v resnici je in da ne verjamemo, če kdo trdi nasprotno.

Ko sem zadnje čase razmišljal o razmerju med izobraževanjem in učenjem, se mi je porodila prisposoda z glasbo: da je to razmerje podobno tistemu med žresno' in žzabavno'. In zmeraj bolj se mi zdi, da je primerjava kar pravšnja. Kar zadeva glasbo, je resna tista, ki je več vredna; ni dana vsakomur, da bi jo ustvarjal, in tudi ne, da bi jo razumel. Z njo se ukvarjajo profesionalci, ki se za to dejavnost usposablajo leta in leta s trdim delom. Ko dosežejo mojstrstvo, ga ohranjajo na ustrezni ravni. Praviloma ostajajo zvesti zvrsti glasbe, ki so si jo izbrali. Skrajneži gledajo na druge zvrsti glasbe zviška. Privoščijo si jih le za zabavo, kot glasbo (umetnost) pa jo ocenjujejo kritično in kaj nizko vrednotijo. Za 'resno' glasbo je značilna tudi posebna institucionaliziranost; njeno mesto je v koncertrnih dvorinah, glasbenih ustanovah, akademijah in šolah; ni se je mogoče učiti "ljubiteljsko", saj tudi v nižjih glasbenih šolah poteka po obveznem učnem načrtu, ki je enako strukturiran in obvezen za vse učence, čeravno je pouk individualen. 'Zabavna' glasba pa je glasba, ki je, v nasprotju z 'resno', dostopna mnogim. Mnogi ljudje, če ne celo praviloma, se zanjo usposobijo kot samouki, ker jih zanima, in iz veselja. Čeravno niso 'šolani', lahko javno nastopajo, celo na radiu in televiziji. To je glasba za vse. Prej ali slej je je deležen vsak; je torej dejavnost množic, dejavnost za ljudstvo. Mnogim daje obilo veselja, prijetnih doživetij, razvedrila in sprostitve. Napolnjuje nam prosti čas.

Menim, da je izbrana primerjava dovolj zgovorna, da mi ni treba podobneje pojasnjevati, kaj sem mislil. Vse povedano se da uporabiti tudi za pojasnitev razmerja izobraževanje - učenje. Naj iz tega zornega kota označim le nekatere značilnosti vseživljenjskega učenja, da bi mu tako pomagal utreti lažjo pot v našo 'šolsko' in žizobraževalno' prežeto zavest in v naše vsakdanje življenje.

Potreba po vseživljenjskem učenju izvira iz potreb vsakdanjega življenja. Ob tem ni treba posebej poudarjati, da to močno presega cilje izobraževanja in s tem tudi potrebe po izobraževanju (pridobivanje prav določenega znanja, praviloma strukturiranega v predmete in z bolj formaliziranim načinom izpeljave). Pri vseživljenjskem učenju uporabljamo vse življenjske položaje, okoliščine in priložnosti za potrebe ljudi v vseh življenjskih obdobjih in za vse njihove potrebe, tako po znanju kot tudi po razvijanju različnih spretnosti, tudi praktičnih ter navad. Za vseživljenjsko učenje si sproti oblikujemo način njegove izpeljave; pri tem kombiniramo formalno in neformalno ter šolsko in zunajšolsko izobraževanje kot tudi aformalno učenje. Zelo pomemben delež pri tem ima samostojno učenje, ki si ga lahko organiziramo sami ali pa nam pri tem pomagajo drugi; to po večini niso pedagoško strokovno usposobljeni strokovnjaki, temveč drugi - tako strokovnjaki kot tudi ljudje, ki imajo neko znanje in/ali izkušnje. Ljudje si pri učenju med seboj pomagajo, lahko v skupinah, lahko pa tudi posamično ali v dvojicah. Vsebine vseživljenjskega učenja so povezane tako, da na čim lažji način zadostijo našim potrebam; v nasprotju z izobraževanjem je učenje navadno problemsko usmerjeno, pri tem pa so vsebine smiselno povezane in se med seboj dopolnjujejo. Cilji vseživljenjskega učenja so zelo raznovrstni: od ozko usmerjenih k pridobivanju določenega znanja in spretnosti, prek široko usmerjenih k zboljšanju svojih zmogljivosti za obvladovanje vseh izzivov, ki nam zastavlja življenje, do tistih, ki nam pomenijo veselje in zadovoljstvo ob samem učenju ali z njegovimi dosežki. Vseživljenjsko učenje nam pomaga pri obvladovanju izzivov in zahtev tako življenja kot tudi dela.

Naj končam to opisovanje z navedbo nekaterih strokovnih opredelitev. G. Dohmen opredeljuje vseživljenjsko učenje v svoji knjigi (navedli smo jo že v tem prispevku) takole: to je generični pojem, ki označuje celoten proces kultivacije človekovega učenja

in obsega vse oblike razvijanja človekovih spretnosti in stališč ter vse možnosti za učenje, ki jih ponuja učeča se družba vse življenje. Dodajmo še stališče iz že navedenega vira OECD-ja, da do celote vseživljenjskega učenja pridemo z integracijo vseživljenjskega učenja, ki izvira iz vsakdanjega učenja, in vseživljenjskega učenja, ki je del periodične organiziranosti učne dejavnosti. To se ujema z našimi opredelitvami, da obsega vseživljenjsko učenje obe podpodročji izobraževanja - začetno (za otroke in mladino) in nadaljevalno (za odrasle). Z vseživljenjskim učenjem se oblikuje nova kultura učenja, njeni temelji se postavljajo v obdobju otroštva in mladosti, s tem pa se zgotavlja njena uspešna uveljavitev v vseh nadaljnjih obdobjih življenja. Ni prav, da vseživljenjsko učenje enačimo z izobraževanjem odraslih. Res pa je, da sta doslej k razvijanju koncepta in strategije vseživljenjskosti učenja največ pripomogla prav izobraževanje odraslih in andragogika.

Iz tega je tudi očitno, da zahteva strategija vseživljenjskosti učenja preusmeritev razmišljanj ustvarjalcev izobraževalne politike od šolskih reform k vpeljevanju vseživljenjskosti učenja kot temeljnega vodila vse vzgoje in izobraževanja. Pedagogiko in šolsko politiko čaka na tem področju še veliko dela. O tem smo pisali tudi že v našem prispevku z naslovom "Vseživljenjsko učenje in družba, kjer se uči" v lanskim Novičkah (junij 1996).

Navedeno slovnstvo:

- Brundage, Donald, Dorothy Mac Keracher (1980): *Adult Learning Principles and their Application to Program Planning*. OISE, Toronto.
- Dohmen, Guenter (1996): *Lifelong Learning. Guidelines for a Modern Education Policy*. Bundesministerium fuer Bildung, Wissenschaft, Forschung und Technologie, Bonn.
- Husen, Torsten (1974): *The Learning Society*. Methuen, London.
- Jarvis, Peter (1990): *An International Dictionary of Adult and Continuing Education*. Rutledge, London/New York.
- Marentič-Požarnik, Barica (1987): *Nova pota v izobraževanju učiteljev*. DZS Ljubljana.
- Pastuović, Nikola (1985): *Andragoški ciklus*. V: *Andragogija* (Andrilović idr.), Školska knjiga, Zagreb, 103-115.
- OECD (1996): *Lifelong Learning for All. Meeting of the Education Committee at Ministerial Level, 16-17 January 1996*. OECD Paris
- Tough, Allen: *Adults' Learning Projects (1971): A Fresh Approach to Theory and Practice in Adult Education*. OISE, Toronto.
- Thomas, Alan (1975): *The Project. Part Time - The Student and the Method*. Toronto.
- Terminologija izobraževanja odraslih (1989); (ur. Z. Jelenc). Pedagoški institut, Ljubljana.
- *Terminology of Adult Education* (1979). (Ur. C. Titmus idr.). Unesco, Paris.
- Ziegler, Warren L. (1977): *The Future of Adult Education and Learning in the United States. Final Report under Project Grant*. Syracuse - New York.

dr. Zoran Jelenc, ACS

ACS
SAC

svetovanje, raziskovanje, razvoj, informacijska središča, izobraževanje

consulting, research, development, info-centre, education